

Olje og energiminister Tina Bru
Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Oslo 27.4.2020

Vi trenger et nytt omforent nettleieforslag

Sentrale forbrukerorganisasjoner, miljøorganisasjoner og næringsorganisasjoner ber om et møte med statsråden.

Bakgrunnen er at Reguleringsmyndigheten for energi i NVE (RME) har sendt forslag til krav til utforming av nettleien på høring. Målet med forslaget er blant annet å bidra til en effektiv utnyttelse av strømmettet. Avsenderne av dette brevet mener imidlertid at forslaget i liten grad vil motivere til det. Vi mener RME i for liten grad har tatt hensyn til høringsinnspillene fra 2018 når 84 av 87 høringsinstanser avviste RME sitt forslag om effekttariffer basert på abonnert effekt som tariffmodell. De fleste høringsinstansene var også negative til prinsippet om marginaltapsprising av energileddet fordi dette svekker incentivet for energisparing og egenproduksjon av strøm.

Høringsnotatet ble utarbeidet og sendt ut før Koronakrisen var et faktum. Koronakrisen har så langt hatt store negative konsekvenser for nye investeringer i energisparing og egenproduksjon, og alt tyder at de langsiktige konsekvensene vil bli omfattende. Vi vil anbefale at departementet gjør en grundig analyse av hvordan koronakrisen vil påvirke dette markedet, før man evt. går videre i arbeidet med å vurdere om forskriftene skal endres.

Innspillet i dette brevet gjelder den delen av forslaget som omhandler endringer for husholdninger og næringskunder som ikke har effektbasert nettleie i dag. For større næringskunder hvor dagens effektledd slår urimelig ut er det imidlertid viktig med en endring så raskt som mulig, men denne problemstillingen går vi ikke inn på i dette innspillet

Insentiv for enøktiltak og egenproduksjon av strøm må ivaretas

RME foreslår at nettleiens energiledd skal være lik marginaltap. Dette skaper et unødvendig høyt konfliktnivå rundt innføring av nye netttariffer. Et lavt energiledd gir ingen bidrag til økt utnyttelse av nettet. Lavt energiledd vil derimot føre til at de som har investert i ENØK-tiltak og lokal energiproduksjon får en økt nettleie. Forbrukere med små boliger og lavt forbruk kan også oppleve at nettleien stiger, mens de med store boliger og høyt forbruk kan oppleve lavere nettleie.

Forslaget fremstår med dette som urettferdig og usosialt. Det motiverer ikke til strømsparing og bryter derfor med mål i Granavolden-erklæringen om 10 TWh energieffektivisering i bygg, samt mål om å styrke husholdningenes muligheter for egenproduksjon av strøm.

Kravet om lavt energiledd gjør det ikke mulig å utforme netttariffer som premierer dem som bruker strøm i perioder med mye ledig nettkapasitet, f.eks. gjennom å lade elbiler om natten. En slik løsning er nå under utprøving hos enkelte nettselskap i Norge. Modellen forutsetter imidlertid et høyere energiledd enn marginaltap på nettleien, noe som ikke blir tillatt med RMEs forslag.

Forslaget gir lite målrettede prissignaler

Høringsnotatet mangler en dokumentasjon av utfordringene i nettet utover vage formuleringer. Det gis ingen informasjon om i hvilke geografiske områder effektutfordringene antas å være store, hva den faktiske nettkapasiteten er og hvor nært vi er absolutt topplast. NVE skriver i rapporten Status og prognoser for kraftsystemet i 2016 at det skal investeres 140 milliarder i perioden 2016 – 2025, og at nettleien vil øke med 25%. I rapporten for 2018 er det anslått investeringer på 135 milliarder i 2018 – 2027. Høringsnotatet sier ikke noe om hva basisframskrivninger for nettinvesteringer er, og hvor mye forslaget til ny nettleie vil kunne reduseres den med.

Høringsnotatet evner heller ikke å forklare hvordan ny nettleie vil bidra til rasjonell kundedadferd og redusert belastning av nettet. RME skriver at de fleste vil få omtrent samme nettleie og at 9 av 10 ikke vil merke endringene. Samtidig refererer RME til en rapport fra Sentio som dokumenterer at prissignalene må være sterke for at forbrukere skal endre adferd. RME unnlater også å referere til dokumenterte erfaringer fra pilotprosjekter.

Nettutnyttelsen vil ikke økes

Dersom nettutnyttelsen skal økes, må kundene motiveres til å redusere effektbruk og flytte strømforbruk fra perioder med anstrengt nettkapasitet til perioder med ledig nettkapasitet.

NVEs forslag er i korte trekk at nettselskapene skal avregne kundene etter én av flere alternative modeller for effekttariffer, f.eks. i form av målt effektforbruk eller via et effektabonnement. Mange husholdninger vil få problemer med å forstå hvordan strømregningen beregnes fordi det blir for komplisert. De få som faktisk evner å forstå nettleien vil ofte få et feil prissignal.

Målt effekt, døgnmaks eller abonnert effekt

Disse alternativene straffer høyt forbruk like hardt selv om det skjer i en periode med god kapasitet i nettet. Modellen gir ikke insentiv for økt utnyttelse av nettet i lavlastperioder. For å tilpasse forbruk til døgnmaks eller abonnert effekt som tariffmodell, kreves det en tilleggsinvestering i avansert styring. Dette er utstyr som i liten grad er tilgjengelig på markedet og må utvikles. Aktuelle leverandører sier at dette ikke vil bli utviklet så lenge det legges opp til at nettselskapene skal ha ulike tariffmodeller.

Sikringsdifferensiert nettleie

Denne modellen gir ingen insentiver for å tilpasse forbruk for å avlaste nettet innenfor den sikringen husholdningen har installert. For mange husholdninger vil dette oppleves som en høy fast avgift for å være tilkoblet nettet, og således vil det kun gis et insentiv til å sløse med strømforbruket.

Det å skifte sikring krever elektriker og en engangskostnad for husholdningen. Modellen gir ikke insentiv for økt utnyttelse av nettet i lavlastperioder. RME omtaler i høringsnotatet også en «virtuell sikring» gjennom AMS-måleren. Dette er en teknologi som ikke finnes i markedet.

NVE har i liten grad tatt hensyn til tidligere høringsinnspill

NVE har flere ganger tidligere hatt forslag om nye netttariffer på høring. Forslaget fra 2015 er så og si identisk med forslaget som nå er på høring. I 2015 fikk NVE tilbakemelding om at tariffmodellene burde testes ut gjennom mindre piloter og evalueres før det innføres endring i tariffing for alle forbrukere. Det ble også gitt innspill på at NVE burde teste ut en «time-of-use» modell med et energiledd som er høyere enn marginaltap utenom høylastperiodene. En time-of-use modell er av flere trukket fram som logisk og enkel å forstå for kunder. Den kan utformes slik at forbrukere får lavere nettleie i perioder med lav kapasitet og høyere når det er mest belastning i nettet. Hvis NVE

hadde gjennomført disse pilotene, og kunne dokumentere hvilken prosentvis reduksjon i topplast ulike modeller gir, ville det sannsynligvis være enklere å få oppslutning rundt en endring i tariffer nå.

I 2018 foreslo NVE å innføre abonnert effekt som modell for alle husholdninger. Det ble avvist av 84 av 87 høringsinstanser. Likevel foreslår RME i ny høring abonnert effekt som én av tre aktuelle modeller. De fleste var negative til abonnert effekt fordi denne modellen var for komplisert å forstå for vanlige folk, og krever automatisk styring for å tilpasse seg. RME påstår at de nå gir nettselskapene en frihet til å velge mellom flere modeller på bakgrunn av høringsinnspill de fikk i 2018. Vi mener det ikke er grunnlag for dette utfra høringsinnspillene i 2018. Høringsinnspillene var entydige på at abonnert effekt var uegnet som modell, men ikke at det var en dårlig idé at alle nettselskap skulle ha én tariffmodell.

RME arbeider også med et forslag til hvordan leiligheter i borettslag og sameier kan avregnes for solenergiproduksjon. Foruten lokal solenergiproduksjon har borettslag og sameier særegne muligheter til å jevne ut effektbelastningen i nettet. Disse boformene utgjør ca 25% av husholdningsmarkedet, og kan hente ut store gevinsten med effektprising dersom de kan styre og avregne fellesanlegg med elbillading, varmtvann og oppvarming sammen med forbruket i enkeltleiligheter. Slike vurderinger mangler i høringsforslaget, men er svært viktig i utviklingen av en rasjonell nettleiestruktur.

Nytt forslag med samme måldato

RME legger opp til en overgangsordning i omleggingen til ny nettleie frem til 2027. I løpet av de to neste årene vil vi gjennom Elhub få et fantastisk informasjonsunderlag som kan lede frem til et mer opplyst og velbegrunnet forslag til ny nettleie.

Dersom RME inviterer forbrukerinteresser og andre interesseorganisasjoner til en felles innsats for utforming av en ny fremtidsrettet nettleie for husholdninger og små næringskunder som i dag ikke har effektbasert nettleie, er vi overbevist om at forslaget kan komme på plass innen utgangen av 2024. Et omforent forslag gir rom for en kortere overgangsordning. Det gir oss mer en nok tid til å komme i mål i 2027.

Forslaget som er sendt på høring vil ikke bidra til at vi bruker det eksisterende strømmettet smartere. Endringene vil svekke motivasjonen for å bruke mindre strøm og er i konflikt med norske klimamålsettinger. Vi trenger informasjon om hvordan vi kan være smarte strømkunder, ikke uforståelige prismodeller. Med andre ord så må innføring av effekttariffer utsettes til man har en kunnskapsbasert tariffmodell som gir enkle og forståelige prissignaler til strømkundene.

Ber om et møte for å utdype våre synspunkter

Sentrale forbrukerorganisasjoner, miljøorganisasjoner og næringsorganisasjoner har funnet sammen, på tvers av interesser, med felles synspunkter om denne saken.

Vi ber om et møte med statsråden for å utdype vår synspunkter.

Med vennlig hilsen

Morten Andreas Meyer, generalsekretær, Huseiernes Landsforbund

Bård Folke Fredriksen, adm. dir, Norske Boligbyggelags Landsforbund (NBBL)

Daniel K. Siraj, konsernsjef, OBOS

Inger Lise Blyverket, direktør, Forbrukerrådet

Silje Ask Lundberg, leder, Naturvernforbundet

Marius Holm, leder, Zero

Christian Eriksen, fagsjef, Bellona

Karoline Andaur, generalsekretær, WWF Verdens naturfond

Erik Lorentzen, leder fag og rådgivning, Norsk elbilforening

Kathinka Thilert, politisk rådgiver, Norges Automobil-Forbund (NAF)

Tore Strandskog, dir. næringspolitikk, Nelfo, en landsforening i NHO

Rolf Iver Hagemoen, daglig leder, Norsk Varmepumpeforening (Novap)

Trine Dyrstad Pettersen, teknisk sjef, Byggevareindustrien, tilsluttet NHO

Per Øyvind Voie, dir. næringspolitikk, Elektroforeningen

Trine Kopstad Berentsen, daglig leder, Solenergiklyngen

Bjørn-Yngve Kinzler Eriksen, styreleder, Norsk solenergiforening

Kopi sendes:

- Stortingets energi- og miljøkomité
- Reguleringsmyndigheten for energi i NVE (RME)